

Agrarisch en ruraal erfgoed, of het DNA van boer en plattelander

Yves Segers

Centrum Agrarische Geschiedenis vzw
Interfacultair Centrum Agrarische Geschiedenis,
K.U.Leuven

Inleiding

- Enkele aandachtspunten staan centraal in mijn presentatie:
 - Wat is agrarisch en ruraal erfgoed?
 - Cultuur-historisch erfgoed
 - Bedreigingen
 - Kansen
 - Conclusie

Wat is ruraal erfgoed?

- Agrarisch erfgoed en ruraal erfgoed
 - Wat is "landbouw"; wat is "platteland"?
 - Enge en brede definitie
 - Cfr. Concentrische cirkels (Ad Van der Woude)
 - Binnenring: boerenbedrijf
 - Relaties met de markt
 - Relaties met overige groepen (plattelands)samenleving

● ● ● | Boerderijen

Landschappen

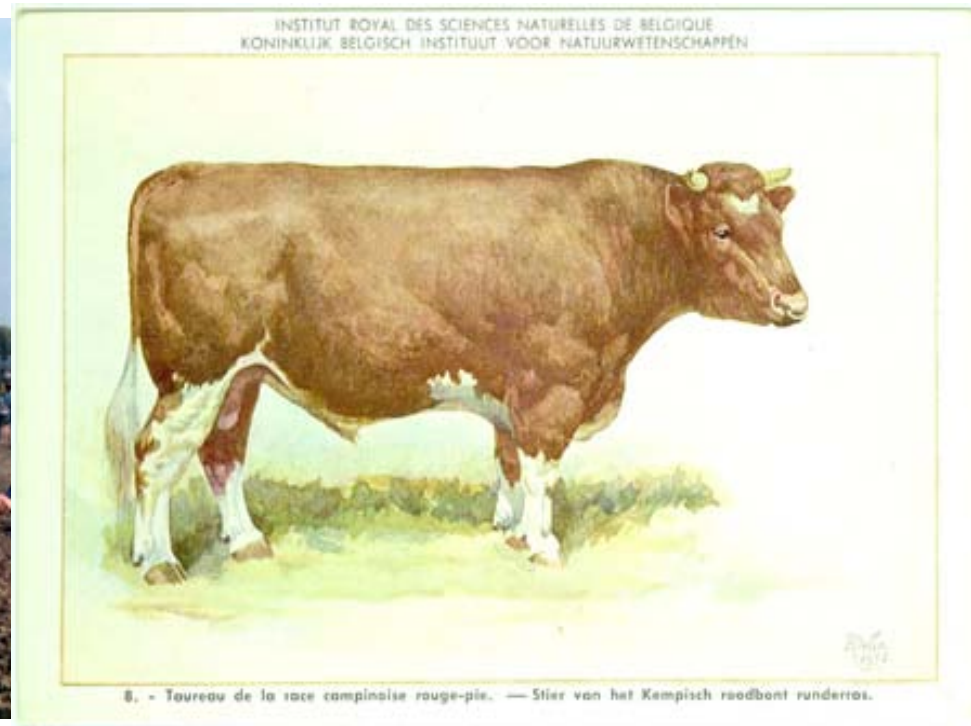

3 december 2009

Kapelletjes en molens

“Levend” erfgoed

Landbouwwerktuigen

3 december 2009

Archief en documentatie

Crèmes Persees
THILSONNE (Belgique)

FACTURE N° 4267

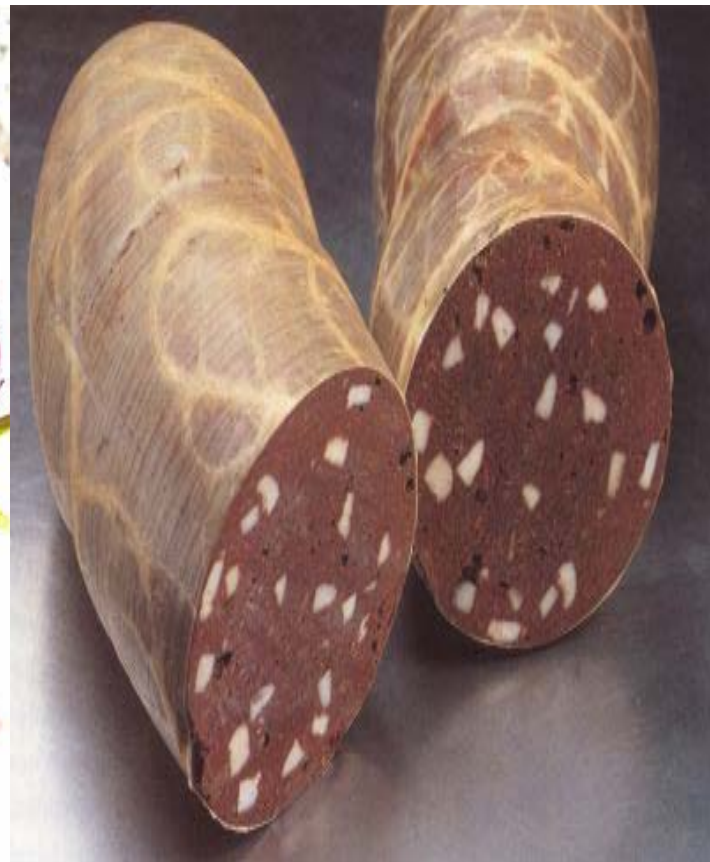
Châtillon, Belgique, le 17 Avril 1924

Date	Designation	Debit	Credit
17-4-1924	Centrales 178 l. 1/2 gal. bal. brass.	1522.00	1522.00
	Centrales		
	1 Machine 2000		
	avec suite Persees 10%	1522.00	1522.00
		1522.00	
	1% comptant	16.25	16.25
		1409.75	
	Comptant 5%	70.48	
		1328.27	
	Remise de St. Charles 1918		1107.05
			1107.05
	100 l. de S. G. 1920	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1921	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1922	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1923	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1924	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1925	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1926	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1927	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1928	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1929	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1930	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1931	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1932	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1933	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1934	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1935	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1936	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1937	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1938	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1939	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1940	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1941	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1942	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1943	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1944	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1945	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1946	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1947	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1948	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1949	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1950	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1951	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1952	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1953	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1954	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1955	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1956	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1957	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1958	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1959	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1960	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1961	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1962	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1963	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1964	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1965	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1966	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1967	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1968	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1969	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1970	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1971	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1972	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1973	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1974	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1975	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1976	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1977	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1978	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1979	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1980	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1981	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1982	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1983	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1984	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1985	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1986	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1987	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1988	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1989	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1990	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1991	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1992	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1993	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1994	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1995	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1996	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1997	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1998	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 1999	59.36	59.36
	100 l. de S. G. 2000	59.36	59.36

Streekproducten en culinair erfgoed

ONS
KOOKBOEKJE

— UITGAVE VAN DEN —
BELGISCHEN BOERENBOND

Cultuur-historisch erfgoed

- Agrarisch en ruraal erfgoed:
 - Zeer divers van karakter en thema
 - Dynamische invulling en waardering
 - Overal aanwezig (platteland én stad), regionale en lokale diversiteit
- Vergeet ook cultuur-historisch luik niet!
 - Ondergebracht bij Cultuur (Kunsten en Erfgoed), Vlaamse overheid (ook provincies, steden en gemeenten)
 - Andere structuur, met andere steunpunten en financieringskanalen, en aandachtspunten
 - Uitgangspunt nieuw cultureel-erfgoeddecreet (2008) zijn “erfgoedgemeenschappen”

Cultuur-historisch erfgoed

- o Een cultureel-erfgoedgemeenschap is een gemeenschap die bestaat uit organisaties en personen die een bijzondere waarde hechten aan het cultureel erfgoed of specifieke aspecten ervan, en die het cultureel erfgoed of die aspecten ervan door publieke actie wil behouden en doorgeven aan toekomstige generaties”.

“Er bestaan cultureel-erfgoedgemeenschappen over industrieel erfgoed, muzikaal erfgoed, religieus erfgoed enz.”

En dus ook rond agrarisch/ruraal erfgoed!

Cultuur-historisch erfgoed

- Zeer breed draagvlak: tientallen actoren
- Van musea en heemkringen, over erfgoedcellen, Landelijke Gilden tot “tractorvrienden” en levend erfgoed
- Professionelen en vrijwilligers
- Waaier van waarden: historisch, technisch, artistiek, volkskundig,...
- Cruciaal element onze identiteit

Cultuur-historisch erfgoed

- CAG = expertisecentrum agrarisch (ruraal?) erfgoed
- Behoeften erfgoedgemeenschap:
 - Nadrukkelijke vraag naar inhoudelijke ondersteuning
 - Ondersteuning bij ontsluitingsinitiatieven
 - Behoeftte aan specifieke dienstverlening
 - Nood aan doelgerichte activering en motivering, o.a. om samen te werken
 - ...

Bedreigingen

- Versnippering bevoegdheden en financiering
 - Landbouw en plattelandsbeleid, ruimtelijke ordening, cultuur en erfgoed, onderwijs,...
- Te weinig samenwerking
 - Op niveau overheden
 - Tussen actoren op het platteland; tussen erfgoedactoren
 - Nood aan internationale samenwerking; Vlaanderen voortouw nemen!
- Te weinig kennis en versnipperd aanwezig
 - Lacunes rond diverse thema's (boerderijen, werktuigen,...)
 - Samenwerking met academische wereld kan nog beter

Bedreigingen

- In nabije toekomst komt veel agrarisch erfgoed “vrij”
 - Platteland is meer en meer consumptieruimte ipv productieruimte
 - Aantal landbouwbedrijven en boeren neemt af
 - Boerderijen en gronden vragen om herbestemming
 - Boeren en hun “verhalen” verdwijnen
 - Werktuigen, archieven, documentatie, boeken,...
 - Musea en verzamelaars stoten af, of stoppen
 - Wat houden we bij? En waar?

Kansen

- Groeiende interesse voor (sommige vormen van) agrarisch en ruraal erfgoed
 - Streekproducten, landschap, boerderijen, verhalen,...
 - Antwoord op globalisering
 - Zoektocht naar authenticiteit
 - Algemeen meer interesse in geschiedenis (met trend naar “persoonlijke” geschiedenis)

Kansen

- Toenemend besef “waarde” erfgoed
 - Koesteren verleden: identiteit etc.
 - Begrijpen heden en inschatten toekomst
 - Versterken sociale weefsel platteland, dorpen
 - Inspiratie voor duurzame landbouw
 - Biodiversiteit
 - Inpassen belevingseconomie platteland
 - Toerisme in alle facetten (logies, aanbod, omgeving)
 - Streek- en hoeveproducten
 - Plattelandseducatie

Kansen

- Landbouwsector heeft oog voor eigen verleden en erfgoed
- Aantal vooraanstaande en kwaliteitsvolle actoren al aanwezig in Vlaanderen

Conclusie

- Agrarisch en ruraal erfgoed veelzijdig en levendig
- Vele bedreigingen, maar nog meer kansen
- Nood aan meer samenwerking
 - Beleidsmatig; binnen de overheid
 - Brede erfgoedsector zelf
 - Met fundamenteel wetenschappelijk onderzoek
- Nood aan meer kennis
- Nood aan meer informatiedoorstroming
- Brede publiek blijven « voeden »
- CAG en wetenschappelijke partner ICAG willen, samen met anderen, aan de kar duwen
- Meer weten?
 - www.cagnet.be en www.hetvirtueleland.be